

fyziologických ukazatelů. Hledají se souvislosti s teplotou kůže (Roberts et al. 1975), s orální teplotou měřenou pro větší přesnost elektricky (Jackson, Hastings 1981), nenalézají se významnější vztahy. Gur a Reyher (1973) upozornili na suspektní vztah očních pohybů k hypnotické susceptibilitě. Spanos, Rivers a Gottlieb (1978) shrnují předchozí studie uvádějící korelaci mezi hypnabilitou a pohybem očí. Zjistilo se, že při usilovném přemýšlení nebo řešení nějakého úkolu stáčejí osoby své oči bezděčně na stranu. Praváci, kteří stáčejí oči doleva, jsou hypnabilnější než leváci, stáčejí oči doprava. Smyth (1980) jejich pozorování potvrdil s tím rozdílem, že málo hypnabilní pokusné osoby v úkolových situacích oči nestáčejí, ale dívají se rovně před sebe. Úvahy o dominanci hemisfér, mající vztah k hypnabilitě, publikovali též Gur a Gur (1974). Wickramasekera (1976) ověřuje experimentálně hypotézu o zvyšování hypnability sensorickou deprivací. Rotterovou koncepcí vnější a vnitřní kontroly (LOC) se zabýval v souvislosti s predikací hypnability Diamond (1974), avšak nebyly nalezeny žádné pozitivní vztahy jak mezi hypnabilitou a výsledky testů skrytých figur a RFT (Morganová 1972), tak mezi sugestibilitou měřenou pomocí Barberovy škály sugestibility BSS a stejnými Witkinovými testy (Bergerone, Cei, Ruggieri 1981).

Zamansky a Bartis (1984) pouštěli svým pokusným osobám sluchátky do každého ucha jiný magnetofonový záznam a počítali chyby, kterých se subjekty dopustily při jejich pozdější reprodukci. Autoři zjistili, že méně chyb — tedy vyšší schopnost disociace — mají hypnabilnější osoby. Takoví jedinci hlásí rovněž větší míru „automaticnosti“ či „nedobrovolnosti“, pocífovanou při administrování HGSHS: A, a to až v 75 procentech položek (Farthing, Brown, Venturino 1983).

Mnoho autorů hledí s nadějí na výzkumy fenoménů, které nazývají *imaginace, absorbce, řízená fantazie, pohroužení apod.* Živost mentální představitosti má signifikantně pozitivní korelaci k hypnabilitě podle Farthinga et al. (1982), i podle výsledků, ke kterým dospěli Kearns a Zamansky (1984). Význam schopnosti absorbce prokázali Yanchar a Johnson (1981), kteří se na ni ptali svých subjektů ve speciálně zkonstruovaném dotazníku i Registerová s Kihlstromem (1986), kteří používali k experimentům Tellegenovu škálu absorbce. V pokusech Baumové a Lynna (1981) referovali probandi o větším pohroužení do imaginativního textu. Tuto oblast korelátů hypnability dále zkoumali Hilgard (1974), Davis, Dawson, Seay (1978), Tellegen, Atkinson (1974), Spanos, Mc Peake (1974), Coe (1974), Fellows, Armstrong (1977), Kihlstrom (1980) a jiní.

Různorodé výsledky při hledání korelátů hypnability nás vedou k souhlasu s názorem, který vyslovil Wagstaff (1981), a sice, že některé korelace mezi imaginativními procesy, alfa aktivitou v EEG, očními pohyby a hypnabilitou jsou na první pohled impresivní, ale jejich vztahy jsou komplexní a nekonzistentní. Hypnabilita je pro nás zatím příliš komplikovaná pro množství interferujících faktorů, tendencí pokusných osob vyhovět experimentátorovi atd. S tímto faktorem se samozřejmě nelze smířit, nelze resignovat proto, že většina dosavadních výzkumů nepřinesla jednoznačné výsledky. Cesta k objasnění hypnability je jenom jedna — další experimenty.